

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2023-06-16
Stockholm

Mål nr
M 3242-22

Sid 1 (4)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-02-28
i mål nr M 3329-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Motpart

BT

Ombud: ASTRA ADVOKATER KB

SAKEN

Dispens och tillstånd för brygga inom strandskyddsområde och Gullmarns naturvårdsområde på fastigheten XXX i Lysekils kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Västra Götalands län beslut den 7 juli 2021, dnr 521-15798-2021, att avslå ansökan om strandskyddsdispens och tillstånd enligt föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområde.

Dok.Id 1930766

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har yrkat att mark- och miljödomstolens dom ska upphävas.

BT har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har fört fram i huvudsak följande.

Det saknas foton av bryggan från senare tid. De enda foton som uppvisats är från 1970- och 1980-talet vilket inte kan styrka att det funnits en brygga kontinuerligt och i samma utformning sedan före strandskyddets inträde. Länsstyrelsen har däremot presenterat ortofoton från många år (2006, 2009, 2012, 2014, 2017, 2018 och 2020) som visar att brygga saknas. 2014 års foto är taget den 9 juni, en period då en brygga ska ha varit på plats. Närmare tagen flygbild från den 31 juli 2004 visar tydligt att det saknas brygga och stålställning. Det är därför fråga om en helt ny brygga och inte någon ersättningsbrygga. Ortofoto utgör ett viktigt verktyg i prövnings- och tillsyns-ärenden inom skyddad natur. Fotonas kvalitet i det här fallet är tillräcklig för att konstatera att ingen brygga funnits på platsen vid respektive fototillfälle. Länsstyrelsen har även lämnat in en ny flygbild från den 5 juli 2001 som visar att det inte heller vid detta tillfälle fanns en brygga på platsen.

BT har fört fram i huvudsak följande.

Han instämmer i det som anges i mark- och miljödomstolens domskäl. Det handlar om en ersättningsbrygga. Ansökt brygga är av samma storlek och har liknande utformning som tidigare brygga. Vittnesuppgifterna styrker detta. Ortofotona har inget bevisvärde och är av bristande kvalitet. Den bild från 2001 som länsstyrelsen nu har lämnat in är odaterad och inte heller tillräckligt skarp och tydlig för att kunna visa en brygga på den aktuella platsen. Den tidigare bryggan hade inte någon större utbredning i vattnet och

strandlinjen på fotot är mycket suddig. På fastigheten fanns dessutom vid denna tidpunkt ett bostadshus, ett mindre uthus, ett utedass, en uteplats och en telefonstolpe. Inget av detta går att urskilja på den ingivna bilden. Det skulle kunna vara så att några av bilderna är tagna under en tid då trädelarna av bryggan ersattes eller planklemmarna var under reparation eller ommålning.

Till styrkande av att platsen kring bryggan inte utgör en lämplig växtplats för ålgräs och att det är osannolikt att ålgräs kommer att kunna etablera sig på platsen har BT lämnat in ett marinbiologiskt utlåtande.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om mark- och miljödomstolen haft fog för att bevilja BT strandskyddsdispens och tillstånd enligt föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområde för en pålad brygga med måtten högst 5 x 1,4 meter med ansökt placering på fastigheten XXX i Lysekils kommun. Den huvudsakliga frågan att ta ställning till är därvid om det funnit en motsvarande brygga på platsen sedan 1975.

Det åligger den som söker dispens att lägga fram utredning kring de omständigheter som åberopas. När det rör sig om förhållanden som ligger långt tillbaka i tiden och som rör förhållanden som sökanden själv inte har upplevt, kan dock beviskravet inte ställas alltför högt. I detta fall har fastigheten funnits i samma släkts ägo sedan 1940-talet.

Av utredningen i målet framgår att det funnits bryggor på två olika platser på fastigheten. Det är rimligt att anta att en av bryggorna har legat på den plats som nu är aktuell. De vittnen som har hörts i mark- och miljödomstolen har visserligen intygat att det funnits en brygga på fastigheten under många år, i vart fall fram till 2015, men har varken uppgett att de med säkerhet minns att den legat på den plats som ansökan avser eller att den funnits kontinuerligt på just den platsen alltsedan 1975. De fotografier som sökanden har lämnat in till stöd för sin ansökan visar inte heller att det funnits en brygga på platsen sedan 1975. Tvärtom synes i vart fall några av bilderna avse en brygga som funnits på en annan, närliggande, plats. De ortofoton och flygfoton som

länsstyrelsen har lämnat in är visserligen i vissa fall otydliga, men utvisar inte i något fall att det funnits en brygga på platsen. Det finns vidare relativt tydliga flygfoton från 2001, 2004 och 2014 som alla är tagna sommartid då bryggan borde ha varit utlagd, även för det fall att den togs upp under vintern. Förklaringen att bryggan just vid dessa tillfällen skulle ha varit upptagen för renovering eller liknande framstår inte som sannolik.

Sammantaget anser Mark- och miljööverdomstolen att BT inte har lyckats visa att det funnits en motsvarande brygga på platsen alltsedan 1975. Mot denna bakgrund kan det alltså inte vara fråga om en ersättningsbrygga och dispens kan därför inte medges med stöd av 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken.

Det har inte heller framkommit att det finns skäl att medge dispens på någon annan grund. Mark- och miljööverdomstolen anser, även med beaktande av att länsstyrelsen i tidigare ärende har utgått från att det varit fråga om en ersättningsbrygga, att det inte är oproportionerligt att neka dispens för den aktuella bryggan. Vid denna bedömning saknas också skäl att lämna tillstånd enligt naturvårdsbestämmelserna. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska länsstyrelsens beslut att avslå ansökan om strandskyddsdispens och tillstånd därför fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark, Petra Bergman, referent, och Åsa Hanna samt tf. hovrättsassessorn Alexandra Tavaststjerna.

Föredragande har varit Richard Bexelius.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-02-28
meddelad i
Vänernsbor

Mål nr M 3329-21

PARTER

Klagande

BT

Ombud: Astra advokater KB

Motpart

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut den 7 juli 2021 i ärende nr 521-15798-2021, se bilaga 2

SAKEN

Dispens och tillstånd för brygga inom strandskyddsområde och Gullmarns naturvårdsområde på fastigheten XXX i Lysekils kommun _____

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsens beslut beviljar Mark- och miljödomstolen BT strandskyddsdispens samt tillstånd enligt föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområde för en pålad brygga med måtten högst 5 x 1,4 m med ansökt placering på fastigheten Lysekil XXX.

Strandskyddsdispensen upphör att gälla om åtgärden inte har påbörjats inom två år eller inte har avslutats inom fem år från den dag då detta avgörande vinner laga kraft.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Västra Götalands län avslog den 7 juli 2021 en ansökan från BT om dispens från strandskyddsbestämmelserna och tillstånd enligt föreskrif-terna för Gullmarns naturvårdsområde för att anlägga en brygga på fastigheten XXX i Lysekils kommun, se bilaga 1.

BT har nu överklagat Länsstyrelsen i Västra Götalands län beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

BT har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrel-sens beslut, ska medge dispens och tillstånd för brygga inom strandskyddsområde och Gullmarns naturvårdsområde inom fastigheten XXX enligt ansökan. Han har anfört i huvudsak följande.

Den ansökta bryggan ska ses som en ersättningsbrygga för den brygga som tidigare har legat på fastigheten från före år 1975. Det finns särskilda skäl för dispens från strandskyddet då området som ansökan avser redan har tagit i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Även om bryggan enligt ansökan ska behandlas som en ny brygga föreligger särskilda skäl för dispens från strandskyddet då området redan tagits i anspråk, dels av den tidigare bryggan och dels av den bebyggelse som finns på fastigheten idag. Särskilt skäl att bevilja dis-pens från reglerna om strandskydd föreligger även på den grund att bryggan är en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgo-doses utanför området. Då bryggan inte kommer att avhålla allmänheten från ett område de annars har tillträde till och det inte föreligger någon väsentlig påverkan för växt- eller djurlivet, är det oproportionerligt i den intresseavvägning som ska gö-ras att inte medge strandskyddsdispens för den enskildes intresse. Uppförandet av bryggan är inte i strid med föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområde.

Den ansökta bryggan utgör en ersättning för den brygga som legat på fastigheten under mycket lång tid. Den första bryggan anlades långt innan 1975, vilket bl.a.

framgår av bild på bryggan med familjen Thorén tagen år 1974. Av stämpel på baksidan av fotografiet framgår att bilden är tagen 1974, dvs. innan det fanns krav på tillstånd enligt reglerna om strandskydd och innan tillkomsten av Gullmarns naturvårdsområde. Den tidigare bryggans konstruktion var en metallställning som var fäst i berget, på vilken familjen Thorén varje sommar la ut planklemmar. Fastigheten är bebyggd med ett bostadshus av mycket enkel standard varför den enbart används som fritidsbostad under sommartid. Planklemmarna togs in varje vinter för att försöka skydda bryggan mot påverkan från de starka vindarna och isarna vintertid. Den ansökta bryggan motsvarar den tidigare, då den är avsedd att placeras på exakt samma plats som den tidigare bryggan och att den är av i princip samma storlek (till och med något smalare än den tidigare bryggan). Den ansökta bryggan har även samma konstruktion som tidigare och ska därmed betraktas som en ersättningsbrygga.

Första ansökan om att få anlägga en ersättningsbrygga på fastigheten efter den brygga som isen tog vintern 2015/2016 ingavs till länsstyrelsen i augusti 2017. Upptäckten att bryggan inte klarat vinterns isar, och att det därmed blev uppenbart att det förelåg ett behov av en ersättningsbrygga, gjordes i juni 2016. Ansökan om att ersätta bryggan ingavs ursprungligen således ett år och två månader efter upptäckten. Denna tid ligger inom ramen för vad som får anses acceptabelt för när en ansökan om ersättningsbrygga kan inges för att behandlas som en ersättningsbrygga. Mark- och miljödomstolen avslog efter överklagande av länsstyrelsens beslut ansökan med hänvisning till att ansökan avsåg en brygga av annan storlek och form än den tidigare och att det därmed inte kunde anses vara en ersättningsbrygga. Det gjordes inte någon bedömning av att ansökan skulle ha ingivits för sent.

Redan i den första processen fanns ett yrkande om en mindre brygga som domstolen inte kunde pröva. Han var därmed hänvisad till att ansöka på nytt om en brygga på samma plats men med en annan utformning, dock fortfarande en ersättningsbrygga för den tidigare bryggan. Innan det första ärendet slutligt avgjordes ingavs en ny ansökan till länsstyrelsen i mars 2019 om att anlägga en ersättningsbrygga. Han förde i det ärendet en dialog med länsstyrelsen under lång

tid angående förekomsten av och storleken på den tidigare bryggan. Länsstyrelsen har i det ärendet, efter att han ingivit fotografier och underlag avseende bryggans förekomst, accepterat att den tidigare bryggan legat på platsen och behandlat ansökan som en ersättningsbrygga. I kommunikation med honom inför beslutet har länsstyrelsen meddelat att de överväger att säga nej till den ansökta bryggan med hänvisning till att den hade annan storlek och en något annorlunda konstruktion än den tidigare bryggan. Att bryggan skulle ersätta den tidigare bryggan på platsen har inte varit ifrågasatt. Han justerade i samband med det sin ansökan till att gälla en brygga med en pålad konstruktion med fyra pålar/stöd i enlighet med hur ursprungsbryggan var konstruerad. Den sökta bryggan motsvarade då den tidigare bryggans såväl storlek som konstruktion. Av länsstyrelsens beslut den 22 juni 2020 framgår Lysekils kommun fått ärendet på remiss och att miljönämnden inte haft någon erinran avseende sökt åtgärd. Av beslutet går även att utläsa att länsstyrelsen accepterar att det funnits en brygga på platsen enligt hans beskrivning och prövningen baseras istället på måtten på den ansökta bryggan. Länsstyrelsen ansåg att en bredd på 1,8 meter inte överensstämde med den tidigare bryggans mått och att den utökning det då skulle bli fråga om inte kunde accepteras. Länsstyrelsen har felaktigt kommit till slutsatsen att den tidigare bryggans bredd understeg 1 meter. Detta är inte korrekt, och det sätt på vilket länsstyrelsen kommit fram till måtten förefaller märklig. Länsstyrelsen har gjort en egen tolkning av bryggans bredd baserad på fotografier ingivna i målet. Bedömningen baseras på vad som påstås vara standardmått för stora badlakan. En slutsats att bryggan är 60 cm är omöjlig att dra baserat på sådana antaganden då bilden är tagen framifrån och det därav inte går att se om bryggan tar slut bakom kvinnan eller inte. Att standardmått för stora badlakan är 70 cm är inte heller korrekt. Storleken på ett badlakan uppgår till ca 100 x 150 cm och det är inte rimligt att basera ett beslut på ett resonemang kring standardstorlekar på handdukar när det saknas kännedom om handdukarnas faktiska storlek. Den tidigare bryggans bredd överstiger därmed med marginal 1 meter vilket framgår av bilden om man utgår från en handduk av korrekt mått och beaktar att det inte av bilden går att se hur det ser ut bakom kvinnan och handdukarna. Av ingiven bild, som också visar den tidigare bryggans konstruktion och storlek, framgår tydligt att bryggan haft en bredd på mycket mer än 60 cm. Om länsstyrelsen har rätt

i sin utgångspunkt att avståndet från en kvinnas knäveck till säte är 60 cm kan konstateras att denna person inte sitter med knävecket vid bryggkanten utan med benen mer utsträckta och att det ändå finns gott om plats kvar av bryggande bredd bakom för en person att passera. Den tidigare bryggans bredd har uppgått till i vart fall ca 150 cm.

Länsstyrelsen meddelar i ärende nummer två, dock grundat på sin felaktiga beräkning, att en ökning från 60 cm till 180 cm skulle utgöra en betydande utökning av bryggan från dess ursprungliga mått och med hänvisning till skuggning av bottenytan, inverkan på djur och växtliv samt den negativa inverkan på människors benägenhet att vistas på platsen, ett avslag på hans ansökan nummer två. Då han haft goda grunder att uppfatta länsstyrelsens beslut som att det inte längre förelegat någon invändning mot att det funnits en brygga på platsen och att ansökan behandlats som en ersättningsbrygga, dock att länsstyrelsen felaktigt bedömt storleken på den tidigare bryggan, gav han in en tredje ansökan om ersättningsbrygga. Denna ansökan avser den brygga som nu är föremål för prövning. Bryggan utgörs av en pålad konstruktion i enlighet med det länsstyrelsen tidigare accepterat som den ursprungliga bryggans konstruktion, med en längd på 5 meter (som inte tidigare ifrågasatts som den ursprungliga bryggans längd) och en bredd om 1,4 - 1,5 meter för att anpassa bryggan till länsstyrelsens uppfattning om vad som skulle kunna accepteras. Allt sedan första ansökan om ersättningsbrygga har därmed ett ärende varit under handläggning avseende en ny brygga, anledningen till tidsutdräkten är huvudsakligen de långa handläggningstiderna hos länsstyrelsen och domstol.

Det har således sedan bara drygt ett år efter att det uppmärksammades att den tidigare bryggan försvunnit med isen, pågått ett ärende angående ny brygga på platsen. Vid bedömningen av om det är fråga om en ersättningsbrygga bör detta tas i beaktande, liksom att länsstyrelsen vid sin tidigare prövning bedömt bryggan som en ersättning för en tidigare brygga på platsen. Det föreligger inte någon absolut preskriptionstid för när en ansökan om en brygga kan hanteras som ersättningsbrygga för en tidigare brygga på samma plats. Kraven på att något ska anses utgöra en ersättningsbrygga är att det inte tagit allt för lång tid från det att den tidigare

bryggan försvann till dess att en ny brygga anläggs eller strandskyddsdispens söks. Ett år har enligt praxis och lagmotiv ansett tjäna som utgångspunkt för vad som är tillräckligt nära i tid, men någon strikt tid har inte avgivits av varken lagstiftare eller i praxis. Mark och miljödomstolen i Nacka tingsrätt har t.ex. i mars 2021, mål nr M 7592-20, konstaterat att det varit fråga om en ersättningsbrygga trots att uppförandet av den nya bryggan tagit åtta år på grund av den valda arbetsmetoden. I nu aktuellt mål har arbetet med att ersätta bryggan bestått i att erhålla tillstånd för arbetet. I den dialog han haft med länsstyrelsen har det för honom framstått som att det har varit storleken och utformningen på bryggan som varit föremål för prövningen, inte det faktum att det inte skulle tillåtas att uppföra en brygga i någon form. Detta har lett till att ett flertal olika ansökningar med olika utformning har ingivits för prövning. Länsstyrelsen har i aktuellt ärende, trots sin tidigare bedömning, inte delat hans uppfattning att den ansökta bryggan ska utgöra en ersättningsbrygga och att det kontinuerligt på platsen legat en brygga på platsen.

När det gäller ingivna ortofoton kan ortofoton för åren 2004, 2006, 2009, 2012 och 2014 inte kan läggas till grund för att en brygga inte funnits vid fastigheten under den tid som angivits bara för att det inte tydligt av bilderna går att urskilja någon brygga. Fotona är inte av särskild bra kvalitet och tagna från oklar höjd vilket innebär att en brygga av det slag som tidigare funnits, och som stora delar av året enbart bestått av en svart järnställning, inte kommer att kunna ses på bilderna, särskilt inte om de inte är tagna under juni - augusti då bryggans planklemmar legat på plats. Vad gäller bilden från 2004 som ingetts under handläggningen i Mark- och miljödomstolen gäller att den inte är särdeles skarp. T.ex. syns inte en telefonstolpe som vid tillfället funnits bakom huset. Därmed kan inte bryggans ställning urskiljas heller på fotot. Inte heller kan det utläsas att det inte finns någon brygga. För det fall att domstolen skulle tolka bilden såsom Länsstyrelsen gör så är det i vart fall omöjligt att reda ut om 2004 - 17 år tidigare - skulle kunna vara en sådan sommar då trädelarna av bryggan ersatts. På samma sätt är det 17 år senare omöjligt att utreda om t ex planklemmarna var under reparation eller under ommålning. Han kan för den delen inte vitsorda att bilden är tagen 2004 utan behöver besked om vilken

upplösning bilden har, vilken höjd bilden tagits från samt besked om vilket ärende den är hämtad ur för det fall domstolen avser fästa betydelse vid bilden.

Att bryggan varit fäst i berget på det sätt som angivits framgår av att fästena i berget alltså finns kvar på platsen och uppvisades för Vänersborgs tingsrätt vid syn på platsen 2019. Att det inte framgår någon brygga av ortofotona för 2017, 2018 och 2020 är förstås en följd av att han under de åren drivit flera processer mot länsstyrelsen för att få uppföra en brygga. Platsen i vattnet där den ansökta bryggan är avsedd att placeras är dock sedan mycket lång tid tagen i anspråk av den tidigare bryggan. Skäl för att bevilja strandskyddsdispens och tillstånd enligt Gullmarns naturvårdsområdet föreligger således.

För det fall den ansökta bryggan inte skulle anses utgöra en ersättningsbrygga föreligger ändå skäl att medge dispens från reglerna om strandskydd och tillstånd enligt Gullmarns naturvårdsområde. Området är redan ianspråktaget på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften och bryggan utgör en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vatten och behovet kan inte tillgodoses utanför området. Fastigheten är bebyggd med ett bostadshus som ligger enbart 10 meter från vattenlinjen. Hela området ner till strandlinjen ingår därmed i husets hemfridszon, och kan anses ha en avskräckande effekt på det rörliga friluftslivets vilja att vistas i direkt anslutning till strandlinjen. Den ansökta bryggan är en mycket enkel brygga avsedd för bad och båtliv. Dess hela längd uppgår till endast 5 meter och den sträcker sig enbart tillräckligt långt ut för att nå ut till baddjup och djup för kanoter och mindre motorbåtar. Befinner man sig inom området för där bryggan planeras befinner man sig således inom 15 meter från fastighetens bostadshus och inom syn- och hörhåll för de boende i huset. Att strandlinjen är så grund medför att det inte är möjligt att från vattnet närma sig stranden och det aktuella området med båt. Inte heller från land är det aktuellt för det allmänna friluftslivet att vistas i området då man måste passera över familjens hus, i princip tvärs över deras gårdsplan två meter från huset, och i direkt blickfång från familjens fönster för att nå området. Då huset ligger så nära strandlinjen medför det troligen att det rörliga friluftslivet väljer att inte gå iland just på den delen av stranden som ligger precis

nedanför huset även om de skulle haft möjlighet att ta sig fram på det grunda vattnet. Platsen är inte oexploaterad och uppfattas inte som orörd och opåverkad. Tvärtom, mot bakgrund av husets placering i direkt anslutning till stranden. Platsen är därmed privatiserad ner till strandlinjen. Även om man teoretiskt kan anföra att en hemfridszon inte kan göras gällande i vatten så kommer det att påverka friluftslivets vilja att träda allt för nära stranden. Då huset redan har den påverkan, kommer tillkomsten av en mindre brygga inte att påverka allmänhetens uppfattning av områdets tillgänglighet. Fastigheten är på båda sidor omgiven av kommunal mark, oexploaterad eller mycket glest bebyggd, vilket medför att det är dessa områden som friluftslivet vänder sig till. Detta kommer inte att påverkas av den brygga som ansökan avser. När det gäller tillträde från vattensidan bör även noteras att vattnet nedanför huset, där bryggan legat, är så grunt närmast stranden att utan bryggan saknas möjlighet för någon att röra sig i området och nå stranden, oavsett om man använder sig av kanot eller en mycket liten motorbåt. Det är även anledningen till varför bryggan behövs, för att möjliggöra bad och förtöja kanoter och mindre båtar, då vattnet precis i strandlinjen är alldeles för grunt. Av ingivet fotografi framgår tex hur långt utanför strandlinjen en enklare motorbåt fått förtöjas på grund av vattendjupet. Då det är fråga om en brygga, dvs. en anläggning som för sin funktion behöver ligga vid vatten, föreligger ytterligare ett särskilt skäl att bevilja dispens från reglerna om strandskydd. I den intresseavvägning som ska göras mellan enskilda och allmänna intressen behöver framhållas och beaktas hur det ser ut på platsen. Även om det allmänna intresset att bevara allemansrättslig tillgång till strandområden för friluftsliv enligt praxis ska tillmätas stor betydelse innebär det inte ett generellt förbud mot bryggor. Det måste göras en ordentlig bedömning av förutsättningarna i målet. Den aktuella bryggan är mindre än den brygga som tidigare legat vid fastigheten och upptar således ett mindre vattenområde. I det aktuella området saknas tillgänglighet för det fria friluftslivet om inte bryggan uppförs.

Inte heller har det i ärendet framkommit på vilket sätt den ansökta bryggan skulle väsentligen påverka djur- och växtliv i området. Att Gullmarns naturvårdsområde som sådant kan ha stor betydelse för vissa arter är inte detsamma som att det påvisats på vilket sätt den ansökta bryggan på aktuell plats har en väsentlig påverkan

på djur- eller växtlivet. Botten i området där bryggan legat är grund sten- och lerbotten utan annan växtlighet än vanlig tång. Platsen utgör inte någon lekplats för fisk. Platsen har t.ex. inte s.k. ålgräsängar till skillnad från ett par vikar längre bort. Allmänhetens intressen ska i dispensprövningen vägas mot den enskildes intresse. En brygga som ersättning för den brygga som tidigare legat på platsen är av mycket stor betydelse för fastighetsägarnas möjlighet att nyttja fastigheten så som det varit avsett, för bad- och båtliv. Det saknas möjlighet att utanför området tillgodose t.ex. möjligheten att förtöja kanot eller mindre båt, då det saknas möjligheter att nyttja en gemensam eller allmän brygga. Bryggan kommer inte att påverka Gullmarn som marinbiologiskt värdefullt referensområde eller förhindra fortlöpande studier avseende förändringar i vattenmiljön och bryggområdet utgör inte reproduktions- eller uppväxtområde för värdefulla fiskarter. Bryggan kommer inte heller att förhindra att ett område som idag kan nyttjas för friluftsliv och rekreation inte kommer att kunna göra det framöver eller påverka möjligheten att bevara attraktiva landskapstyper. Baserat på föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområdet föreligger således inte något skäl att inte ge tillstånd till bryggan.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har bestritt ändring och anfört bland annat följande.

Det har inte presenterats något sentida foto som bevisar att det funnits en brygga där i närtid och kontinuerligt sedan strandskyddets inträde. De enda foton som presenterats är från vad länsstyrelsen förstår 1970-talet. Inga senare fotografier av bryggan har presenterats. Länsstyrelsen har i beslut beskrivit att den inte kan se någon brygga på något av flygfotona 2006, 2009, 2012, 2014, 2017, 2018 och 2020. BT beskriver att anledningen till att bryggan inte syns på flygfoto är att den endast syns under sommarmånaderna juni-augusti då de synliga planklemmarna varit på plats på bryggans järnkonstruktion. Länsstyrelsen noterar på flygbilds-sömmar från Lantmäteriet att flygfoto från 2014 är taget den 9 juni och att ingen brygga är synlig, ett år som en brygga enligt sökanden funnits på platsen och dessutom inom en tidsperiod då planklemmarna ska ha varit på plats. Länsstyrelsen har från ett annat ärende i närområdet noterat en flygbild, som i kontakt med

Sotenäs kommun anges vara från 31 juli 2004. På den bilden finns ingen brygga på platsen vilket ytterligare stärker länsstyrelsens inställning att det inte funnits någon brygga på platsen kontinuerligt sedan innan strandskyddets inträde. Därtill har mer än ett år, som enligt praxis brukar anses som tidsperiod att ersätta en brygga inom, passerat sedan 2015/2016 då bryggan ska ha tagits av isen. Länsstyrelsen anser på ovanstående grunder att bryggan inte är en ersättningsbrygga och ska därmed ses som en helt ny brygga.

Platsen är inte ianspråktagen med tanke på tomtplats eller bostadshus. Vattenområdet är idag helt tillgängligt för allmänheten.

På **BT** begäran har hållits vittnesförhör med **SS** och **GE**.

SS har berättat bl.a. följande.

Han är bekant med **BT** sedan skoltiden. Han har regelbundet sedan 70-talet besökt **BT** i fritidshuset i Fiskebäck, kanske 10 - 20 gånger. Det har legat en brygga vid huset så länge han kan minnas. Det har funnits en brygga nedanför huset. Han har en minnesbild av att det fanns en brygga sommaren 2015. Bryggan bestod av trälämmar med någon stålgrej under och var så bred att man kunde gå förbi varandra på bryggan. Den var minst 120 cm bred. Han har dykt och snorklat vid bryggan. Det finns inga ålgräsängar i anslutning till bryggplatsen. Det är ljus botten med lite tångruskor. En brygga på platsen kan vara bra för fisken och är ingen nackdel ur marin synpunkt.

GE har bl.a. berättat följande.

Han är bekant med **BT** sedan skoltiden. Han har regelbundet sedan 70-talet besökt **BT** och hans familj på sommaren i deras fritidshus i Fiskebäck, kanske 1 gång per år. Under besöken har de badat, dykt och fiskat från en brygga som legat vid huset. Bryggan var av metall och trä och man tog in träkonstruktionen på vintern. När han var på besök sommaren 2015 fanns bryggan fortfarande kvar. När han besökte **BT** sommaren 2016 hade vädret tagit bryggan. Han

minns att BT sa att han trodde att det delvis berodde på att han hade glömt att ta bort träkonstruktionen från bryggan den vintern. Han kan intyga att det funnits en brygga vid BT fastighet i Fiskebäck sedan 70-talet och åt-minstone till 2015. Bryggan var 6 – 7 m lång och så bred att man kunde gå på den bredvid varandra.

Mark- och miljödomstolen har den 28 januari 2022 hållit sammanträde och syn i målet.

DOMSKÄL

Några utgångspunkter för mark- och miljödomstolens prövning

Frågan i målet är om det finns förutsättningar för att bevilja strandskyddsdispens och tillstånd enligt föreskrifter för Gullmarns naturvårdsområde för en pålad brygga som är 140 - 150 cm bred och 5 m lång. Bryggan ska enligt ansökan ersätta en brygga som anlades innan 1975. Enligt uppgift från BT har denna brygga i sin helhet förts bort av is och vindar vintern 2015/2016. Det enda som finns kvar av bryggan är järnfästen som är förankrade i berget.

Anläggningar och anordningar uppförda innan det allmänna strandskyddet trädde i kraft 1975 är som regel inte dispenspliktiga. Förutsättningen härför är att anläggningen eller anordningen inte har ändrats i omfattning eller utformning samt funnits kontinuerligt på platsen för samma ändamål sedan 1975.

Finns det särskilda skäl för strandskyddsdispens?

BT har anfört att det finns särskilda skäl för dispens enligt 7 kap. 18 c § 1 st 1 och 3 p. miljöbalken.

När det gäller *dispensgrunden i 7 kap. 18 c § 1 st 1 p. miljöbalken* har BT anfört att området ska anses ianspråktaget då fråga är om en ersättningsbrygga.

Enligt förarbeten och praxis gäller att uppförandet av en ersättningsbyggnad eller ersättningsanläggning för samma ändamål som en befintlig eller nyligen avlägsnad

byggnad/anordning kan utgöra särskilda skäl för dispens enligt 1 p. i angiven bestämmelse (se prop. 1997/98:45, del 2, s. 89).

BT har till styrkande av att den ursprungliga bryggan har funnits på platsen sedan innan bestämmelserna om strandskyddet infördes åberopat fotografier från år 1974 samt från 1980-talet. Härutöver har vittnena GE och SS intygat att det har funnits en brygga på platsen bestående av metall och träkonstruktion sedan 1970-talet. Mot detta har länsstyrelsen åberopat ortofoton från 2006, 2009, 2012, 2014, 2017, 2018 och 2020 samt ett flygfoto som uppges ha tagits den 31 juli 2004. Angivna ortofoton kan pga. av sin bristande kvalitet inte tillmätas något egentligt bevisvärde. Fotografiet från 2004, vars datering det saknas anledning att ifrågasätta, visar emellertid rätt tydligt att det vid denna tidpunkt inte fanns någon brygga på plats. Som BT uppgett kan det samtidigt emeller-tid inte uteslutas att frånvaron av brygga vid denna tidpunkt beror på tillfälliga om-ständigheter.

De av BT åberopade vittnena har samstämmigt uppgett att de besökt fastigheten fortlöpande sedan 1970-talet, att det kontinuerligt funnits en brygga på plats fram till sommaren 2015 samt att bryggan bestått av en stålställning med ovanpåliggande trälämmar, vilka tagits in för vintern. Vad de och BT således uppgett vinner visst stöd av att det fortfarande finns stålfästen kvar i berget där bryggan ska ha varit placerad. Vad som i övrigt förekommit är inte av sådan tyngd att det tillbakavisar vittnenas under ed lämnade berättelser. Mark- och miljödomstolen finner därför sammanfattningsvis att BT i tillräcklig grad får anses ha visat att det funnits en brygga som varit minst 5 m lång och mellan 1 och 1,5 m bred från före 1975 fram till vintern 2015/16. Den nu ansökta bryggan motsvarar i allt väsentligt den tidigare bryggan.

Av förarbeten och praxis framgår att regeln om ersättningsanläggning förutsätter att ansökan om dispens på denna grund görs inom relativ kort tid, vanligtvis inom ett år, efter det att den tidigare anläggningen rivits eller förstörts (se prop. 1997/98:45 s. 89 och prop. 2008/09:119 s. 105 samt Miljööverdomstolens dom den 26 augusti

2005 i mål M 628-05 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 18 november 2016 i mål M 5596-16). Den nu aktuella ansökan ingavs till länsstyrelsen i april 2021, dvs. mer än fem år efter det den tidigare bryggan togs av isen. BT har emellertid gjort gällande att hans tidigare ansökningar avseende en brygga på samma plats ska beaktas när det gäller det tidsmässiga förhållandet. Han har åberopat att han upptäckte att den tidigare bryggan försvunnit först i juni 2016 samt dels i augusti 2017, dels i mars 2019 ansökt om strandskyddsdispens för brygga samma plats. Av handlingarna i akten framgår att båda dessa ansökningar avslagits (lagakraft i april 2019 resp. sommaren 2020) på den grunden att de avsett en utökad anläggning.

Som BT anfört har således frågan om strandskyddsdispens för ersätt-ningsbrygga varit föremål för prövning alltsedan ungefär ett och ett halvt år efter det att den tidigare bryggan förstördes av isen. Mot bakgrund av att hans påstående av att han upptäckte förstörelsen först i början av sommaren 2016 bör tas för gott får anses att den första dispensansökan gjordes inom sådan tid att förutsättningar för en s.k. ersättningsdispens i och för sig föreligger. Det kan sedan diskuteras huruvida BT i den nu förevarande prövningen av ansökan nummer tre ska få tillgo-doräkna sig den tidsutdräkt som förevarit i de två föregående strandskyddsdispensä-rendena. Mot att han ska får göra detta talar att han redan inledningsvis borde ha förstått vad han kunde få dispens för och att han även hade möjlighet att då i andra hand ansöka om dispens för en mindre anläggning. Det får emellertid – inte minst mot bakgrund av den hänsyn som enligt proportionalitetsbestämmelsen i 7 kap. 25 § miljöbalken ska tas till föreliggande enskilda intressen – anses oskäligt att vägra strandskyddsdispens på denna grund. BT bör därför beviljas sökt strandskyddsdispens.

Mark- och miljödomstolen gör motsvarande bedömning i fråga om tillstånd enligt föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområde.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3 (MMD-02)

Överklagande senast den 21 mars 2022

Göran Stenman

Sofia Book

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Stenman, ordförande, och tekniska rådet Sofia Book (skiljaktig, se bilaga 1). Föredragande har varit beredningsjuristen Sandra Andersson.

Tekniska rådet Sofia Book är skiljaktig och anför följande.

Jag anser att skälen för dispens från strandskyddsbestämmelserna och tillstånd enligt föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområde inte är uppfyllda och således att dispens och tillstånd inte kan medges för den i förevarande mål aktuella ersättningsbryggan. Skälen härtill är följande.

Det saknas erforderligt underlag som visar att det funnits en brygga på den aktuella platsen, i vart fall kontinuerligt fram till år 2015 då den ska ha försvunnit. Det underlag som presenterats av [REDACTED] för att verifiera bryggans oavbrutna existens sedan före strandskyddet infördes år 1975, är två metallpinnar som förevisades under syn och som sitter i berget och ska ha tillhört fästet för den aktuella bryggkonstruktionen, samt ett par fotografier. Därutöver har [REDACTED] åberopat vittnesuppgifter.

De fotografier som lämnats in uppges vara från 1974 respektive från 1980-talet. Några mer sentida fotografier som visar bryggans förekomst har inte getts in i målet. Med ledning av fotografierna går det inte att lokalisera var de är tagna. Enligt vittnesuppgift fanns en brygga på plats midsommar 2015. Berört vittne kan emellertid inte bekräfta att någon brygga funnits där åren innan 2015, exempelvis 2009, 2012 och 2014. Åberopade fotografier och vittnesuppgifter kan därmed inte anses styrka att bryggan kontinuerligt funnits på platsen sedan strandskyddets och reservatsbestämmelsernas införande.

Länsstyrelsen har presenterat ett flertal ortofoton tagna under olika år som stöd för sin bedömning att det inte har funnits en brygga på den aktuella platsen. På dessa jämte ett flygfoto som ska ha tagits 31 juli 2004, dvs under en tidsperiod när bryggglämmarna av BT uppgetts vara på plats, syns inte någon brygga eller fästanordningar för densamma. BT har uppgett som förklaring att fotonas undermåliga upplösning medför att den aktuella metallkonstruktionen som bryggglämmarna ska vila på inte syns när trädelarna inte har varit utlagda. Avseende flygfotot från 2004, som är taget under en tidsperiod när lämmarna ska ha varit utlagda, har [REDACTED] uppgett att trädelarna vid det aktuella tillfället kan ha behövt ersättas eller varit på reparation alternativt ommålning. Han har vidare uppgett att bryggan även vid något tidigare tillfälle tagits av isen och ersatts sommaren därefter. Någon ansökan om dispens från strandskyddsbestämmelserna för att ersätta bryggan vid tidigare tillfällen den kan ha försvunnit har inte inlämnats.

Enligt 2 kap 1 § miljöbalken är det den som avser att vidta en åtgärd som i frågor rörande bl.a. tillstånd och dispenser är skyldig att visa att de förpliktelser som följer av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. iakttas. Det är alltså BT som i detta fall har att visa att den i målet aktuella bryggan varaktigt funnits på plats sedan förbudens införande. Det ska även uppmärksammas att miljöbalkens bestämmelser om strandskydd är en förbudslagstiftning och dispens ska ges med stor restriktivitet.

Jag anser, efter bedömning av de fotografier som länsstyrelsen givit in i målet, att den bevisning BT förevisat domstolen inte är tillräcklig för att styrka att en motsvarande brygga som förevarande ansökan avser har funnits på den aktuella platsen, i samma utförande och funktion samt kontinuerligt sedan strandskyddet infördes. Flygfotot från 31 juli 2004 får anses vara av en sådan kvalitet att det tydligt framgår att varken brygga eller metallkonstruktion då fanns på fastigheten. Uttalandet att bryggan vid

fototillfället kan ha varit borta på grund av storm eller is styrker inte dess kontinuerliga existens på platsen.

Som [REDACTED] åberopat utgör en brygga en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet. Utredningen i målet ger dock inte stöd för att [REDACTED] faktiskt har behov av en brygga på den aktuella platsen eller att behovet inte kan tillgodoses utanför området, varvid en strandskyddsdispens inte heller kan ges på dessa grunder. En strandskyddsdispens kan inte heller anses vara förenlig med strandskyddets syften varför det inte kan bedömas vara oproportionerligt att vägra dispens.

Jag anser mot bakgrund av ovanstående att överklagandet ska avslås i de delar som avser dispens från strandskyddsbestämmelserna och tillstånd enligt föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområde.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.